

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek. anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyom-
 dászatjában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Egy új ragály.

Ugy városunkban, mint vármegyénkben sokan vannak, akik az utóbbi hónapok alatt jelentékeny veszteségeket szenvedtek a börzén. Lelkiismeretlen ügynökök járnak körül, akik, mint az evangéliumi farkas, keresik, kit nyeljenek el. Ajánlataik csábítóak, ígéreteik vakítóak. A könnyen meggazdagodni akarók száma nagy; a zárlatvelelmegek nehézségei pedig kicsinyek. Így aztán nem esoda, ha az üzletemberek, akik megszokták a vagyonnak remélt nagy nyereségért való kockázatát, könnyen lépnek ki.

De már az még sem normális állapot, hogy egyszerű földművesek, akik a börzének soha híret sem hallották, chragadtatva a könnyű nyereség balga reményétől, a hazudozó ügynökök áldozatul engedik át magukat. Példájuk özőn.

A behálózási eljárás abban áll, hogy az ügynök — mint előre bocsátja — nem kíván egy krajcárt sem; hivatkozik azoknak példájára, akiket már befönt; és ha száz között akad egy, aki valaha helyből vagy a környékről nyert, akkor annak hálálkodó iratát hosszú ideig csalóteleg gyanánt mutogatja. Zárlati ívet mindig készen tart magánál minden képzelhető értékben és számban. Előadja, hogy most vehetni például ezer métermázsza búzát három hónapra 7 fnt 20 krajcárjával, fizetendő Bécsben. Kivált mostanában a folyton kísértő háborús hírek miatt könnyű volt elhitetni, hogy a buza ára magasra fog felszökni, — ami pedig nem történt meg. Azt is hangsúlyozza, hogy ezen három hónap alatt minden órában tovább adhat zárlatait, csak ha a nyereséggel meg lesz elégedve.

Ilyen és hasonló csábító szavak a mai gyenge üzletfolyás mellett megszedítik nemcsak a könnyelműbb, hanem még a komolyabb fejeket is. Vannak a vármegyében egész községek, melyek a modern házardirozás ezen lejtőjére lépve, rönkre jutottak. Egyeseket pedig egy a községekben, mint városunkban nagy számmal találhatni, akik keserves tandíjat fizettek azért a csekély okulásért, amelyet a zárlati ívekre nyomott börzeshabályokból esetleg merítettek.

Minden körülmények között szerencsétlen szenvedélynek kell tartani az ilyen differenciális üzletek becsapott áldozatait. De ha utóvégre valaki nem maradhat és a jégre megy táncolni: ám szenvedjen szabad elhatározása vagy könnyen-hívósága következményeire.

Nem is abban van a legnagyobb baj, hogy egyesek elvesztik azt egy pár óra alatt, amit ők maguk, vagy náluk külön apáik évtizedek alatt összekaptak. Mert hiszen a börzianerek nem viszik el, se nem tartják meg az ingatlan birtokot, hanem csak eldobolják, miáltal az rendesen az előbbi tulajdonosnál külön kézre kerül.

De hát abban van a baj, hogy kivált üzleti emberek a börzén nem a saját vagyonukat kockáztatják, hanem azt a hitelt, amelyet kölcsönző gyáraik vagy nagykereskedők kegyelméből élveznek. Egy-egy jól berendezett bolt, melyben rendszerint csak az állványok képezik a kereskedő tulajdonát, a portéka pedig hitelre van benne, akárhányszor belemegy olyan zárlatba, amekkorát az ő reális vagyona meg nem bír és így helyette a boltbeli kifizetetlen árúk viselik a kockázatot. Így azután a gyáros vagy más hitelező egyszer csak arra ébred, hogy az üzlet, melyet ő virágozónak tartott, a váltó lejártakor fizetés helyett esődöt mond. Mert a tulajdonosnak tetszett a más bőrére a börzén játszani.

Mit tehet ilyenkor a kijátszott hitelező? Csinnál rossz kiegyezést 30—40%-ra és még kénytelen jó arcot vágni a gonosz játékhöz.

Legujabb időben pedig az ilyen kereskedő nem is csinál titkot az efféle szemtelen üzlemből, hanem egyszerűen mentségül hozza föl, hogy vesztett a börzén. Mintha bizony egy lelkiismeretlen tettet menthetne az, hogy szántszándékos könnyelműséggel tervezett. Vagy mintha több joga volna egy boltnak a kikölcsönzött portékát kockára tenni, mint van a rablónak ugyan-

azt elrabolni. Ha egy szegény éhes ember a piacon elkap a kofa elől egy sárgarépát, mint rablót bezárják; és ha egy kvalifikáltabb ember könnyelműségéből reszkirozza a másét, még csak megszólást se érdemelne? Igenis megérdemli a közmegejtést éppen úgy, mint minden sikkasztó, aki a másét saját céljaira használja.

Óvakodjunk tehát a tolakodó börzeágensektől és elégedjünk meg a lassu, de biztos keresettel, nehogy vagyonunkkal együtt becsületünk is elusszék.

A részletvelelmelekkel való visszaélések.

A részletvelelmelekkel való visszaélések oly tág teret nyújtanak a legveszedelmesebb visszaéléseknek, hogy a többnyire szegény emberekből álló részletvelelmelek közönség panaszai sok dolgot adnak az illetékes hatóságoknak, de mennyi azoknak a száma, kik keservüket csak szomszédoknak panaszojják el, vagy magukba fojtják, mert nem tudják az utakat és módokat, hogy hol és miként mondja el baját. A „Magyar Mereur“ című közgazdasági szaklap és sorsolási értesítő igen behatóan foglalkozik ezekkel az égbekiáltó visszaélésekkel. Számos fejtegetésből adjuk a következő sorokat: Az 1883. évi XXXI. t. c. 8. szakasza azt az intézkedést tartalmazza, hogy a részletvelelmelek megtámadható, ha az értékpapír oly árban adományt el, mely az ügylet megkötelesekor jegyzett árfolyamot és annak a részletvelelmelek tartama szerint számítandó évi 15 százalékat meghaladja. A törvényhozó intenciója kétségtelenül az volt, hogy a vevőt, ki többnyire oly körökhöz tartozik, mely az árral és a számításokkal nem igen van tisztában, megóvja az uszoráskodók kiszípolvázásától; és különben a 15% már elég dús polgári haszon oly üzletnél, hol az eladó jelzálloggal biztosítva van. Tehát a törvény értelmében az eladó jogosítva volna oly papírost, melynek árfolyamértéke 100 fnt, 115 fntet eladná.

Azonban a gyakorlatban másként áll a dolog. A részletvelelmelek legálább 24, de jobbára 36 havi részletre adják el és a 15%-os hasznot nem úgy számítják mint a törvény szelleme kívánja, azaz a künlevő tökésség után pro rata temporis, hanem az üzlet egész tartamára úgy, hogy egy 100 fntos értékpapír 24 havi részletre 130 fnton, 36 havi részletre 145 fnton adatik el. Minthogy a törvény értelmében az egyes részletek közötti határidőnek egyenlőnek kell lenni, világos, hogy az eladónak az eladott értékpapírba beruházott tőkéje, a részletvelelmelek megkötelesekor annak lejártáig számítandó idő feléig van csak kün. Így tehát az eladónak a törvény 8-ik szakaszában engedélyezett 15% helyett, 30% haszna van oly üzletnél, melynek az eladott tárgy maga, biztosítékul mindaddig az ő birtokában marad, míg a vételár, az uszorahason, a bélyegilletékek, különböző díjak és költségek teljesen nincsenek lefizetve. Ha ezeket a díjakat és melléköltségeket mind hozzászámítjuk, akkor a legtrikább esetben marad a tulfizetés 50—60%-on alul. Egy 8 fnt 30 kr értékű Basilika sorsjegy részletfizetésre vásárolva egy szegény mósónának éppen 16 fntjába kerül. Ezt pedig nem lehet már polgári haszonnak mondani, ez veszedelmes uszora.

Az ugynevezett zálogüzlettulajdonosok ellen — még pedig jogosan és helyesen — mindig szigorubb és szigorubb rendeleteket hoznak, hogy mennyi kamatot szabad szednie, hogy a bélyegilletéket nekik kell fizetniük stb. Ezek az intézkedések jogosak és méltányosak; de mi történt most. Nézzünk csak körül a fővárosban, azt látjuk, hogy az ugynevezett zálogüzlettulajdonosok üzleteiket lassankint részletvelelmelekké változtatják át. A ki tárgyra ad zálogkölesítést, annak 10,000 fntot biztosítékul kell letenni, nem szabad 15%-nál nagyobb kamatot szedni, a zálogkölesítést 6 hónapnál hosszabb időre nem állíthatja ki, a bélyegeket és díjakat neki kell fizetni, a mellett gyakran ki van téve annak a veszélynek, hogy a tárgyak megbecsülésénél csaldóhatnak, vagy megcsalattik, végül a zálogba tett tárgyakhoz drága helyiségekre van szükség; ellenben a részletvelelmelelmelek nem kell biztosíték, nem kell nagy helyiség, nincsen eset arra, hogy csaldójon vagy megcsalattassék, a bélyegeket és díjakat a vevő fizeti és mindezeket felül szedhet még annyi kamatot, amennyi csak neki tetszik, mert oly időre állítja ki a részletvelelmeleket a mint akarja és az értékpapírokat nem teszi tönkre a moly, mint a ruhákat, tehát jövedelemre mindenképpen biztos.

Egy tekintélyes napilap a részletfizetésre eladott sorsjegyekről írva azt az óhaját fejezi ki, hogy az 1883. évi XXXI. t. c. 8. §-át kuriai döntvénnyel akként magyarázzák, hogy a részletvelelmelek tartama szerint számítandó évi 15% csak a kün levő követelés idejére, vagyis pro rata temporis számítandó, mert a törvényhozás szelleme ezt így kívánja. Azonban sokkal helyesebbnek tartanók mi azt, ha maga a törvényhozás tenné ezt, annál is inkább, mert a sorsjegytársaságokról szóló új törvényjavaslat tárgyalásánál lesz alkalom ezzel az ügygel is behatóbban foglalkozni.

Végzavaim a Tolnai-estély vitájához.

Az ellenpárt haragszik.
 Jó jel; érz, hogy igazam van.
 Haragszik, mert goromba.*

* Ilyen finomak nem vagyunk.

Nem adtam reá okot s nem követem nemes példáját. Gorombasággal csak gorombaságra engedhető meg a válasz. De az én ellenvéleményemben hol van egy ilyen szó, hol egy ilyen kifejezés? Az „öklelődzés“, a „dorong“ stb.? Tessék jól végig olvasni azt az ellenvéleményt, találni ott objective előadott aesthetikai ellenérveket, melyeket a tisztelt ellenfelek helyeseknek nagy részben elismertek, s találni ott az irodalmi illemlről szintén objective intézett figyelmeztetéseket, melyek helyességét meg nem cáfolták.

De találni ott még valamit, a végén, vonatkozást dr. Bayer Ferenc urnak hozzám intézett nyílt levelére. Ez volt az eleven része a dolognak, melyre tapintottam, innen a harag, innen szökellik ki leginkább az igazság.

Főleg ezen utóbbi körülmény késztet a jelen sorok írására.

Dr. Bayer Ferenc ur azt írja, hogy én kicsinyléssel, megvetéssel s gúnnyal beszélék az ő nyílt leveléről. Nem, csak megrajzolom azt a visszárs helyzetet, melybe helytelen kritikája s nyílt levele által jutott.

Emlékezzék csak vissza, már hónapok előtt beszélünk mi ketten arról, hogy Zomborban irodalmi s művészeti kört kellene alakítani, tudhatja, hogy meny nyire egyezők voltak nézeteink; — most már tehát abból, hogy a Tolnai-estély rendezésére alakult nagy értekezletre dr. Bayer Ferenc ur is meg lett híva, minő következtetést vonhatott ki? Csak azt, hogy ezen estély sikerétől vétem egyuttal függőve tenni az irodalmi és művészeti kör mielőbbi megalakítását is. Mert dr. Bayer Ferenc urat nem ismerté senki, én is csak itt Zomborban ismerkedtem meg vele, az én indítványomra lett ő meghíva, hát miféle más következtetést vonhatott ki ebből, mint azt?

De hogy valóban úgy is gondolkodott, mutatja nyílt levele.

Csak hogy az a nyílt levél ellentétben áll kritikájával, mert ez a kritika nem szolgál okul amarra mint okozatra, nem népszerűsíti a célbavett kör eszméjét, nem támogat engem már az első lépésnél, pedig tőle csak ezt várhattam.

Mert dr. Bayer Ferenc ur hogy csinálta maga konkluzióját? Mintha csak így beszélne a közönséghez: ime egy fővárosi író felolvasása, nem ér semmit; ergo: alakítsunk irodalmi kört s hívjunk meg minél több fővárosi író.

Mit ér akkor énnekem az a nyílt levél? Mit ér még megtiszteltetésnek, dicsőségnek is?

Mikor egy jeles író, kinek ügyét magamévá teszem, kinek célja valóítására szívvel-lelélek törekszem, a nyílt levél írója jönnek a világ dicsőségétől megfosztani s ugyanakkor e levél címzésével dicsőséget nyújt nekem, harcolok amazért s lemondok emerről. Drága nekem ez a dicsőség s mégis olcsó; drága, mert a bizalmát befém helyezett író megtépett koszorujának árán van szereve s éppen ezért nagyon olcsó, mert előttem így erkölcsi értéke nincsen.

Vagy írta volna dr. Bayer Ferenc ur csak azt a kritikát, vagy csak azt a cikket.

Ha nem írja a kritikát, úgy a szerkesztő által írottira — melyben Tolnai szabad előadása különben is méltányosan említették s költeménye dicsértetik — nem is válaszolok, mert ő elvi álláspontból kezdettől fogva ellenezte az estély megtartását, kijelentvén az első értekezleten, hogy irodalmi felolvasásoknak szerinte nincs létjogosultsága (ellentétben a világ összes művelt államaival), hanem csak kereskedelmi s ipari kérdésekben van értelme nyilvános felolvasásnak, — s azután a nagy értekezleten már meg sem jelent.

De dr. Bayer Ferenc ur nem áll ezen állásponton, sőt ő nagyon is akarja az ilyen felolvasásokat, s mégis ellenök dolgozik!

Ezt akartam neki még elmondani s ezzel végeztem „egy és mindenkorra“ dr. Bayer Ferenc ural.

Ami pedig a te epéskedésedet illeti, tisztelt szerkesztő barátom, bizony mondom, hogy az rosszul áll neked. Nem is időzők ennél a sem szép, bizalmelmes látványnál, csak egyet akarok mondani.

A mi művelt közönségünk minden szépre és nemesre nemcsak fogékony, de azokért lelkesedni is tud. Fényesen megmutatta ezt azzal is, hogy a Tolnai-estélyen a színházat egészen megtöltötté, noha a belépti-jegyekkel nem háztunk és noha megalakult az ellenpárt, s jól értesültünk arról is, hogy lebeszéléssel működött ellenünk.

Van tehát itt jövője az irodalomnak és művészeteknek, csak ne hátráltassa fejlődésüket éppen az a közeg, melynek azok véragszerint gyámolójának kellene lennie, maga a — sajtó.

Ezt a nem diszes munkát végezte most a „Bácska“; beszélhetsz te nekem akármit, hitem szerint a „Bácska“ így és nem másképp viselkedett.

Nem menti őt ki ebben az sem, amit olyannyira szemére vetsz Tolnai inak, hogy ő — pénzért olvasott fel s hogy őt a magyar írók önkéntes képviselőjének mutatod be. Hiszen hány jeles színművész meg akar hányszor a vidékre és a szinlap, a helyi sajtó, a közönség mind vendégművészek nyilvánítja, pedig — pénzért játszik, s elhalmozzák, ha nem dicsőséggel, ha nem vendégszeretettel, de mindenesetre ildomossággal. — Tolnai is vendégünk volt, igenis, mert amióta ennek a nemes, szabad királyi városnak alapköveit lerakták, ő

volt az első magyar író, ki itt felolvasást tartott, az pedig mellesleg kérdés, hogy miféle jókall látnak el őt. Te is pártolásra szoktad buzdítani a közönséget, ha színtársulatok vannak itt, nem bánod azt sem, ha néha cirkuszokba is meg szórakozni, csak a magyar író az előtér, ki pártolásra nem érdemes, őt minden művészek, még a cirkuszok akrobatáinak is alá helyezed. Így aztan majd virágozni fog nálunk minden más, csak nem a magyar irodalom: már is kinevetnek a német szatírok ugyanazonok a deszkákon, hol Tolnai, a magyar író, csak most tartotta felolvasását, a miért te — minthogy azt ő pénzért merete tenni — még régi irodalmi érdemeiről is megfellebbezel, holott a „Bácska” március 9-iki számában ezt irtad róla: „Tolnai Lajos elbeszélő irodalmunk egyik kimagasló alakja, a kit a stíl zamatosa varazsa és a mesészöves mesteri kapcsolata mellett még a kiváló recitatori adomány is méltán ünnepezté tett, mint eddig több vidéki városban, ugy ezennel nálunk is hangversennyel kapcsolatos felolvasást kíván tartani.” Tagadj el most már mindent, mondj haragodban újra, mint multkorai cikkedben irtad, hogy ő csak most kezd törekedni országos hírnévre, de ezeket az idézett szavakat el nem tagadhatod, ezeket te irtad; jól ismerem a te stílusodat.*

Látod, barátom, hova ragadtattad magadat azon az uton, melyen nem igazságos dolgot védelmezél. Különbön vagyok és — ha éppen neked is úgy tetszik — maradok barátod.

Dömötör Pál.

Hírek.

Doroszlóról írnak: Főtisztelendő Garay József, volt felső-szt. iváni plebános, f. hó 17-én d. u. 5 órakor érkezett községünkbe. Szíves fogadtatásra talált. Üdvözöljük új plebániáján.

A képviselőház mentelmi bizottsága folyó hó 16-án tárgyalta parviadalra való kihívás és parviadal vétségével vádolt dr. Vojnics István, hódásági országgy. képviselő mentelmi ügyét. A bizottság a kiadást megtagadta.

Pályázat van hirdetve a zombori kir. törvényszéknek jegyzői állásra.

Belohorszky Gábor, a bács-szerémi ág. ev. főesperes, április hó 15-én Bukleszen hivatalos látogatást tett egyházi és iskolai ügyekben.

Ujvidék képviselője f. hó 12-én tartott ülésében elhatározta, hogy a rendőrségi tisztviselők, a főkapitány kivételével, egyenruhát kapnak. Továbbá Fischer Ferenc Geller szolgálatképtelen tanítónak 350, Hoeger Alojzia tanító úrvégynék 150 és Ugljesits Katalin tanító úrvégynék 120 frt évi kegydíjat, valamint öv. Klade Henrikének 120 frt segélyt szavazott meg. Petzy Popovics István üdülési szempölből két havi szabadságot kapott, s mert Mészáros Gáspár h. polgármester veszélyes megbajtban szenved, ugy Schreiber O. Antal városi főjegyzőt, főispán ur ömeltósága polgármesteri helyettesnek kinevezte.

Szabadkáról. Ezuttal nem sajtópörölről, hanem párbajvétségéről van szó, mert a sértések nem nyilatkozatban, hanem szóval történtek. Mamuzsich Lázár szabadkai polgármester és Gálfi György ugyanoda való gyógyszerész együtt mulattak a szabadkai tisztviselők palatáján majálisán és vig poharazás közben amenny jó szabadkaiassan összeszédíták egymást. A szoharenak előbb palackröpöködés, utóbb meg golyófűtyölés lett a folytatása, de egyik alkalmatossággal se sérültek meg a küzdő felek. A szabadkai törvényszék ugy Mamuzsichot, mint Gálfit párbajozás vétsége miatt egy napi államfogházra ítélte. Most a kir. tábla II. büntető tanácsa Nedeezky Ödön bíró referálása alapján minkettojtük büntetését 14 napi államfogházra emelte föl. E—s.

Kérelem. Zombor város utain és közterein kiflített fák a gyermekek annyira rongálják és esonkítják, hogy azok vagy elszáradnak, vagy megfogamzások alig lehetséges. Kérjük azért e város rendőr-főkapitányát, miszerint legyen kegyes a fák rongálási tilalmát a városban dobszó mellett meghirdetni. Egy helybeli lakos.

Róm. kath. templomunkban az állványok már készek s a festők megkezdették a munkákat és mindaddig, míg a restauráció be nem fejeztetik, hétköznapokon az isteni szolgálatok az átelleni Szt. János kápolnában, vasár- és ünneppalokon pedig a Sz. Mária oltára előtt tartatnak.

Hangverseny. A helybeli állami főgimnázium ifjúsága penteken, e hó 27-én, a kebelbeli tanuló szegényalap javára igen érdekes műsorral hangversenyt rendez, melynek programját legközelebb fogjuk közölni, de már most a n. e. közönség szíves kegyeibe ajánljuk.

Szakáll Antal, hírneves magyar „Shakespeare-Molière recitátor”, legközelebb városunkban műszavaltati előadást tart a következő műsorral. I. szakasz: 1. „Az örült” Petőfőtől. 2. „Nem tréfáltam én” Tóth Kálmántól. 3. Shakespeare: „III. Richard király.” Anna hercegnővel nagy jelenete (recitatio). 4. „Az utolsó alamizsna” Petőfőtől. 6. Molière: „Tartuffe.” Elmírával való két fő jelenete a lealézással (recitatio). II. szakasz. 6. „Angyal és ördög.” Szász Károlytól. 7. „A beteg és az orvosok.” Gregusztól. 8. Schiller: „Haramiák.” jából Moor Ferenc nagy jelenete a 4. felvonásból (recitatio). „Richard Tartuffe” tanulmány, jelesebb művészek alakításának magyarázatával. E klasszikusokból álló s rendkívül nagy művelzetet nyújtó művészi estély a nagyérdemű intelligens közönség szíves figyelmébe ajánlatik. Helyárak: Személyjegy 1 frt; családjegy 4 személyre 3 frt. Allohely: 60 kr. diákjegy: 30 kr.

Ujvidékről jól értesült kézből írják nekünk: A szerb igaztók csak tovább és tovább dolgoznak. Dacára annak, hogy minden alkalomból hangoztatják hirdeti hazafiságukat, mégis mindig kijó a lólab. Ivanics Ivan, értesítést tett gimnazista, a „Zastava” legszenvedélyesebb híve és munkatársa, izgái folytán Ujvidék városából még mult évben kiutasított. Ezt a kintassítási parancsot azonban Ivanics nem nagyon vette komolyan, miután több ízben megfordult Ujvidéken és nem is éjjel, hanem világos nappal sétált a város utcáin végig. Most rendes lakhelye Belgrád, hannon véres levelezéseket küld a „Zastava”-nak. Minap Péterváradon

* Minden más cáfolatra hallgattam volna; de ezt a vádat jegyzet nélkül el nem viselhetem. Az ellenét a Kiserő kritika és az idézett hangulatisináló közlemény között — elismerem — megvan. Engedj meg, hogy megmagyarázzam. Mielőtt Tolnai idejött, azt irtam, amit róla tartottam; miután elment, azt kellett róla írnom, amire hangolt. Szerk.

találkaja volt 3 fiatal emberrel, kik között 2 az itteni szerb főgimnázium hallgatója, 1 pedig kereskedősegéd. Ez a 4 főből álló kompánia bor mellett szörnyüket s világrendítőket határozott. U. i. Milan királyt a trónról lecsapják, helyébe Nikita montenegrói herceget illetik, az összes szerbek császárjának kikiáltják. Sőt még nagyobb országról is gondoskodtak neki, t. i. Bácska, Torontál, Temes és Krassó megyét, Horvát- és Tótor-szágot, a volt határvidéket, valamint Boszniát és Hercegovinát, mint szerb tartományokat Nikitának ajándékozzák s jaj a magyaroknak, hogyha ezen terv ellen egy kukkot is mernek szólani. Azután neki indultak s a mindig oly esendes Pétervárad utcáin magyarellenes gyúndalokat énekeltek. Pétervárad rendőrei erre a szokatlan zsbajra a helyszínen megjelentek s a világreformátorok tiltakozása dacára is, őket dutyiba szállították, hannon reggel Ivanicsot Zimonyba toloncolták, a 3 ujvidékit pedig ide kísérték.

A m. kir. postatakarékpénztár pénztárában örözt értékpapírok névértéke a napokban érte el a három milliót. Ez összegből több mint fél millió esk a betevők tulajdonát képező és díjmentesen letétben örözt értékpapírokra, a mi tekintve, hogy ama összeg tavaly még csak 300.000 frta rugott, a postatakarékpénztár szóban forgó üzletkörének jelentékeny fellendülését bizonyítja. De az értéktétel örvendetes emelkedését mutatja általában az a körülmény is, hogy a betevők megbízása folytán az intézet közbenjárásával vásárolt értékpapírok összértéke eddig megközelíti a 800.000 frtot.

Halálozás. Palánkán Feldenczer Ferenc, m. kir. adótsz. f. hó 15-én, hosszas szenvedés után, 26 éves korában elhunyt. Tisztársai a következő gyászjelentést adták ki: A palánkai m. kir. adóhivatal tisztikara szomorodott szívvel jelenti Feldenczer Ferenc, m. kir. adótsz. f. hó 15-én, hosszas betegség után élete 26-ik évében f. hó 15-én történt gyásos kiulást. A boldogult tetemei f. hó 16-án délután 4 órakor fognak a róm. káth. szertartás szerint a helybeli sírkertben örök nyugalomra tétetni. Palánkán, 1888. április hó 15-én. Aldás emlékére! Béke poraira!

A prigl.-szt.-iváni izr. hitközség f. hó 13-án dr. Fischer Mihály rabbi tisztelte meg látogatásával. A pályaudvarban Wámoscher Samu ifj. szép magyarsággal mondott beszédben üdvözölte a vendéget a hitközség nevében, a mire dr. Fischer Mihály röviden, de hathatósan válaszolt. Másnap, vagyis szombaton d. e. 11 órakor tartotta a zsinagógában német nyelven egyházi beszédet, mely a hallgatóságot, kitünősége által, méltan elragadta.

Eljegyzés. Balon Adolf pénzügyigazgatósági számtiszt, Budapestben, folyó hó 16-án eljegyezte Bokor Ilka kisasszonyt Bajoról, néhai Bokor Gusztáv telekkönyvezető leányát.

Ujvidéken április 15-én megrendítő eset történt. Dobrucky Maria, néhai Dobrucky örnagy leánya, idegláz következtében délelőtt 9 órakor a nyílt ablakon keresztül az emeletről a járdakövezetre ugrott. A szerencsétlen leány homlokát összezúzta, térdeit összetörte és seibein éjjel 11 órakor meghalt. A borzasztó eset ugy történt, hogy az éppen távozó orvost az anya kikísérte s így a beteg mellett csakis huga maradt; egyszerre a beteg felugrott, hugat magától ellötte és a másik szobába rohant, melyet éppen szözlöttek s magát a nyílt ablakon át az utcára dobta. Ez gyorsabban történt, mint megírni lehet. A szerencsétlen anyának az orvos még azon figyelmeztetést mondta, hogy 400 forrósága van a betegnek, vigyázzanak reá s azon percben történt a borzasztó eset. A megtört anya azonnal elájult s szintén veszélyesen megbetegedett. Az eset városzerte mely részvétel gerjesztett, mert a Dobrucky nővérek igen rokonszenvesek. A szegény beteg egy temesvári nagykereskedőnek araja, tegnap 2-szor kihirdették. A boldogtalan völénynek stürgönyöztek.

A bulkeszi takarékpénztár, melynek hitelét a mult hónapban egy tendenciózus rágalom megingattani remélte, több felső bank részéről meglátogatván, teljesen rendben levének találtatott; pénztára pedig az első évnegyedről 154 frtál több hasznot mutat föl, mint tavaly. Így aztan a esel éppen a takaréki javára tüttö ki; mert a vizsgálok meggyőződén a belkezelés rendességéről, a hitelt fölemelték, ahelyett, hogy leszállították volna.

Halálozás. Martonosról vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak mély fájdalomtól megtört szívvel jelentjük a számos rokon, barát és ismerős nevében a legjobb férj, szerető atya, illetve nagyatyánk Köhn Mórnak, folyó évi április hó 15-én d. e. 9 órakor életének 69. boldog házasságának 37-ik évében rövid betegség után, agyszélhűdés következtében történt gyásos elhunytát. A drága halottnak hült tetemei f. hó 16-án d. u. 4 órakor fognak a martonos sírkertben örök nyugalomra tétetni. Martonoson, 1888. április 15-én. Neje: Goldstein Helén. Gyermekei: Malvin férj. Goldstein Fülöp, Jozsef, Róza férj. Schatteles Sámuelné, Gergely, Menyei: Wagner Amalia, Politzer Hermin. Vejei: Goldstein Fülöp, Schatteles Sámuel. Unokái: Emilia, Örszike, Berta, Ilonka, Vilma, István. Legyen neki könnyű a hant!

Vörös kakas. Bulkeszről írják: szerdán hajnalban 3 órakor Hetzel Fülöp itteni lakos háza, ismeretlen okból kigyuladt s porrá égett. A tűznek martalékul esett az összes butorzat és nagy mennyiségű kender készlet. A ház nem volt biztosítva s így a kár tetemes. Ezer szerencse, hogy a lakosság rögtön összeszaladt s a tüzet lokalizálta, mert különben, tekintve, hogy azon a helyen a házak sűrűn össze vannak zsfolva, egész sor martalékul eshetett volna a bős elemnek.

Utközben meghalt. Ujvidékre a Mitrovica felől érkező vonat a napokban egy 103 éves török aszszonyt hozott, ki utközben meghalt. Az agg nő egy török társasággal kelt utra, hogy Magyarországot meglát-hassa, de célját nem érthette el, mert utközben elhunyt. Az elhunytat számosan nézték meg, mert agg kora dacára csodálatosan finom vonásu, szép arca volt.

Nyomozás. Kovacsits Mladen korácmester, nős, zombori illetőségű, 27 éves, gör. kel. 171 cmtr. magas, erős testalkatu, fekete haju és szemöldökű, sárga szemű, barna bajuszu, beszél magyarul, németül és szerbül, betörésses lopás és gyújtogatás kísérletével van vádolva, ismeretlen helyre költözött, nyomozandó és fellelése esetén a legközelebbi kir. ügyesség útján a zombori kir. törvényszékhez kísértendő.

Előfizetési felhívás ily című műre: „Az 1888. évi állategészségügyi törvény”. A törvény eredeti szövegével, magyarázattal és iratpéldákkal. Az ezen törvény által érvényben hagyott törvényekkel, miniszteri rendeletekkel; közigazgatási hatóságok (alispán, szolgabírák, községi előjárók és mezői gazdák) számára. Ara ezen hat 8-ad rétu ívből álló műnek csak 50 kr. postán küldve bérmentve 60 kr. Az előfizetési pénzeket kérjük Hajós Ede könyvkiadó és papirkereskedő üzletébe, Budapest, IV., Kálvinter 5. szám alá küldeni. Kassay Adolf szerző.

Kérelem. „A bácskai nemesség” című most készülő művem teljessége szempontjából újból tisztelettel felkérem vármegyénk nemes családait, hogy netalán létező családtörténeti adataikat rendelkezésemre bocsátani avagy velem közölni sziveskedjenek. Tisztelettel: Dudás Gyula, mint a magyar heraldikai és genealogiai társulat r. tagja (Szeged).

Színház.

Don Cesar (apr. 17.) Az tetszett nekem az egész darabban legjobban, hogy a spanyol királyi rendeletek versebe vannak szedve. Ime egy ország, ahol a mi mestersegünkkel, a versfaragással, könnyen avancirozhatnak miniszterig. Es hogy Don Fernandes, a minister, azt éneklí a szép keringőben:

Ja in Spanien, ja in Spanien
Ist es schwer Minister sein!

az bizonyosan azért van, mert ökelme nem igen ért a verseléshez.

A darab — melynek szövege azonos a Dumanoir Don Cesar de Basanjával — fülbemászó kedves zenével bír. Minden énekrész részszólalt a tapsokra, melyekből bőven és méltan jutott ki Pichler Gusztáknak majd azt irtam Saroltának, Müllernek és Swobodának. Moravi, inkább Merevi, ugy látszik kezdő, de hangja jó, ugy mint a legtöbbé. Mi ily jó hangokhoz nem vagyunk szokva és így az olyan gyöngyaport, mint a milyent Pichler Gusztá torka rejt, meglepő újdonság előttünk. Josephi Jozsefn szép dala „Giebts Sturm, giebts Sonnenschein” kitünően sikerült. A darab nálunk premiere volt, és ha majd egyszer a nyelvuhullamzás folytán olyan napok is virradnak Zomborra, hogy magyar színtársulatra kerül a sor, akkor érdemes lesz adatni.

Nemtejünk sok apró dolgot hanyagolnak el, a melynek hiánya mégis sokat ront a hatáson. Így már a Cigányhároban kincs helyett egy ócska szivarskatulyát találunk meg, a minek aztan mégis annyira megörfülnek, hogy eléneklik a Cigánybárónak, sőt talán Straussnak is legszebb keringőjét. Ma is különös pathosszal zengedez Don Cesar az ő toledői pengéjéről; de mikor arra kerül a sor, hogy kirántsa, akkor bennak hüvelyében, Don Onofrio háza, melyben kedélyes életéjével Donna Uracával tanyázik, oly veszedelmesen ingott, mintha Lieferans építette volna. Erre is rámondhatta volna Swoboda, ugy mint Donna Uracájára, hogy „semmit sem ér!”

Gasparone (apr. 18.) Gvérül a közönség, és az előadások correctsége is enged. Legalább ma holmféle rendezőségi akadályokat vehettünk észre, habár egészben veve elég jól ment. Különösen Swobodán é aratt zajos tetszést complejtával. Boré Lisette elismerést érdemel, hogy betegsége dacára fellépett, kettőszé Moravival élénken megtapsolták. Utóbbinak ma jó napja volt. Swoboda mőkái ismét zajos dertltséget keltettek. Miért hagyta ki a „Das bin ich meiner Gesundheit schuldig!” dalt, talán csak nem tartozott ezzel az egészségének?

drpatajsándor.

Még egy szó a kegyuri jog kérdéséhez.

Önmagam és L. M. ur érdekében kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a Bácska 25-ik számában megjelent cikkem bevezető részében L. M. ur által jelzett mondatok; nevezetesen ezen mondat: „A kegyuri jog Magyarországon a kereszténység első századaitól fogva a király kizárólagos joga volt, minden egyházakra nézve; továbbá „a kegyur jogai és kötelezettségei is, mint a magyar közjogba is vágó intézmény, főleg a reformáció kezdete óta, országos törvények és fejedelmi intézkedések által szabályoztattak”; tehát csupán ez, és nem cikkem jejtékeny és momentozus része, mint L. M. ur teljes jóakarattal állítani méltóztatott. Ugyan azon forrásból származnak, mint Boncez Ferenc urnak a Congrua ügyben kidolgozott előterjesztése; amennyiben az idézett mondatok közül az első a Hármak könyv I. rész. II. cikkében szóról-szóra olvasható, tehát innen való, mint ezt cikkemben meghivatkoztam; épigy a másik mondat is, amit én különben idézőjel közé tettem a kéziratban; egyházjogi írók tankönyveiből; és Boncez ur elabórátumából vétetett általam, amint hogy indomását senki sem szöppja a kisujjából; de hogy e két mondat idézését irodalmi hitelművelőnek deklarálja L. M. ur, midőn az egyiknél a forrás megnevezve van, a másikát pedig egy három hasábos cikknek 3 sora képezi, az több, mint a mennyit méltányos cáfoló megengedhet magának; midőn pedig azt mondja, hogy az én cikkemnek jelentékeny és momentozus része Boncez Ferenc ur előadói előterjesztéséből van véve, ez alatt csak e három sort értheti, tehát vagy nem mond igazat, vagy e három sort tartja nagyon momentozusnak. Hanem hogy a tisztelt L. M. urnak éppen csak e két mondat tünt fel, a melyek éppen nem tartoznak cikkem lényegéhez, s a melyek cikkemnek csak formai tekintetben képezik kiegészítő részét, és hogy azok miatt engem oly mohón megtámad; az csak azt bizonyítja, hogy a lényegben nekem van igazam; mert aki haragszik, az találva érzi magát; s midőn már valaki más argumentumot nem talál álláspontja védelmére, mint az ellenfél méltatlan megtámadását s egy hosszú érdekes polemából származó három hasábos cikknek három sorába kapaszkodik, s nagy győzelmi örömmel küsíti, hogy azok az íróknak nem saját szavai, hanem hogy az idézés és az idézőjel el lett mulasztva, ez az eljárás azon álláspont szerfeletti gyengeségének legbiztosabb jele. Egvérbirant, ha L. M. ur Boncez Ferenc elaboratumát

figyelemmel átváltoztam, talál abban is szavakat és mondatokat, melyek egyházi irók és tudósok munkáiból vannak merítve. Es bizonyára valamennyi iró műve, s minden olyan hírlapi cikke, melyeket élvezettel olvashatni, minden tárgyban a megfelelő szakmunkák előleges tanulmányozása után születnek.

Dr. Király Sándor.

A történelmi társulat évkönyve.

(A Bács-Bodrogi vármegyei tört. társ. Évkönyve. Szerk.: Grosschmid Gábor titkár. Zombor, 1888. I. füzet.)

A bács-vármegyei történelem ügyét, melynek magam is szerény munkása valék, mindenha élénk figyelemmel kísértem. Sőt figyelmem nem egyszer a szorgosan boncolgató kritikába esapott át. Olykor-olykor nyilvánuló szigorú, de merem hinni, soha sem igazságtalan bírálat megjegyzésem, miket soha sem tudományos arrogancia, hanem az ügy meleg szeretete sugalt, sok félreértésre adtak alkalmat, sőt mint előre tudtam, a kritikának sok ellenséget is szereztek. A bírálat mindig bánt, ha igazságos is, ami a dolog természetéből foly. Irodalmi ügyekben azonban azt hiszem túl kell tennünk magunkat az érzélgőség minden nyilvánulásán, s nem az egyének szája ize, hanem az ügy érdeke szerint kell eljárunk. Nincs könnyebb s hálásabb dolog, mint valamit agyonücsögni. Ennek az agyonücsögnésnek soha sem voltam barátja, különösen egy kezdő társulat munkásaival szemben. A díszet elbizakodottá tehetné volna társulatunkat, míg a szigorú bírálat, azt hiszem, míg egyrészt az ügy iránti érdeklődést ébrentartja, addig másrészt az egyéneket szorgosabb munkára serkenti.

Volt-e némi részünk nekem és e b. lapnak, — melynek tere mindig nyitva volt kritikái cikkeim számára, — a bács-vármegyei történelem ügye iránt való érdeklődés felkeltésében, azt elhívtam nem kutatom; tény azonban, hogy a társulat organuma imént megjelent újabb füzetével a haladó egyesület élénk munkásságának nyújtja kétségbevonhatatlan bizonyítékát. Grosschmid Gábor titkár, ugy látszik, hivatásának teljes tudatával bír, s lelkes buzgalommal iparkodik betölteni azon bokros kötelességeket, melyek a társulat szellemi adminisztrálásához fűzők. Ami magát a társulati folyóirat előttünk fekvő füzetét illeti, örömmel látjuk az abban rejlő tartalmi változatosságot, amit a szakdolgozatok egész csoportja nyújt. A dolgozatok közül első helyen kell kiemelnem Iványi István kerekded egyedíratát, a volt eszékasi kerület történetéről. Erdemes volt a tárggyal foglalkozni, főleg Iványinak, aki a eszékasi kerülettel egészen analóg eredeti tiszai határvizsgáló történetét már megírta. E dolgozata mindenestre hézagpótló, s nemcsak a lokális, hanem az országos historizálás porondján is megállja helyét. Szerettük volna azonban, ha kissé bővebben tárgyalta volna az egyes időszakok fázisait; az apparatus, azt hisszük, kéznél volt, s csak némileg több időre lett volna szükség, hogy az egykori eszékások kerületének multját bővebb világításban szemlélhessük.

Iványi István dolgozatának helyét foglalja el a füzetben Thim Józsefnek a mult században tervezett szerb vajdaságról írt élénk modoru, de bennfűrt nem legközelebbi érdeklő cikke, amely Délmagyarország s per emineciának a magyarországi szerbek történetére vonatkozik. Külömben ez is érdekes dolgozat, s csak kár, hogy az előadás hangja kissé tulbuzalmas, inkább beszélgető, mint elbeszélő, ami a történelmi próza méltóságával ellenkezik.

A füzet többi cikkei jobbra kritikái és ismertető dolgozatok, melyekhez a társulat ügyeiről felvilágosítást nyújtó jegyzőkönyvek s a titkári jelentés csatlakoznak. Ez utóbbiból megnyugvással vettük tudomásul a társulat ügyeinek virágzását, s midőn itt rövidre szabott ismeretelünket befejezzük, ószintén kívánjuk, hogy a társulat lelkes vezetői és pártolói a jövőben se eszéggedjenek, s hogy vármegyénk történelmének ügye fokozatosan előre haladjon.

Dr. Dudás Gyula.

SZIVÉK HARCA.

(Beszély.)

Ira: Xanthos.

Gyönyörű őszi est volt. Az ég szelid pásztora nyájas szemével mélan tekintett le a locsogó habokra, melyek az óz Duna homokos partjait nyaldosták ezüstszínű nyelveikkel. A part mellett horgonyozott Várhegyi Jenő kapitány hajója. A fedélzetén sétálgatott a kapitány Balatoni Árpád barátjával, vigan csevegve apróbb szerelmi kalandokról. Alant a hajóból napbaritotta vidám matrózlegények kellemes danája hangzott föl, melyet a lanyha esti szellő szárnyaira kapva, vitt messze... messze... egész a csillagokig.

— Te Árpád — folytatta a kapitány a csevegést — valóban kitünő izlésed van!
— Az a gyönyörű, szöke, nefelejtszemű lányka irigylésre méltó. Ritkán hordott még a föld a hátán ily eszinos teremest. Hisz már a neve is oly igéző, hogy e név ért bele tudna az ember szeretni, ha mindjárt jégszive volna is.

— Grácia, Grácia! Pompás egy név. Ha agglégény nem volnék, Isten ügye...

— Beleszeretnél — egészíté ki a szavait Árpád.

— Bele én, — és ezzel egy nagyot pödört hegyesre kifent fekete bajuszán — és folytató: mert azok a gondosan ápolat aranyárga göndör hajfűrtök, azok a mosolygó nagy kék szemek, a szabályos, magas homlok, az a fiuom metszésű görög orr, azok a hófehér gyöngyosor fogak, a bíbor ajak, az alabastrom kebel és a forró dobogó szív, mind oly büverjűek, hogy a legkényesebb szívű férfiakra is veszedelmek volnának, hát még a szerelmekre nézve?
— Ugyebár, és te mindezeket tán irigyled tőlem — Jenő?

— Világért sem, sőt mint jó barátomnak tiszta szívből tartós boldogságot is kívánok ószinte, hű szerelmedhez. Csak vigyázz, mert az ilyen kacér kis lánykák nagyon veszedelmek a szerelmes szívekre nézve; ugy játszanak a szerető, hű szívekkel, mint a bőszi hullám a kisdéd sajkával, mint a forgószél a szárnyaira kapott hal-dokló őszi levéllel.

— Felemelk magukhoz a lángoló szívet csak azért, hogy eldobhassák, csak azért, hogy játék bábul használ-

hassák. És ha egyszer eldobták maguktól és ha egyszer megunták e jatekszeret: az érték rajongó szívet, — az összeomlik a nagy fájdalomtól, mint a villám sújtotta tölgy és elhervad bánatában, mint az ártatlan liliom, melynek harmatos kelyhéből kiszáriták az életnedvet a forró nap lángoló sugarai.

— De most Isten veled kedves Árpád, sürgős dolgaim kötelességem teljesítésére szólítanak. Használd fel az alkalmat s élj az idővel!

Apropos! Reményem a bál után első teendő lesz barátodat meglátogatni és a kellemes bál est gyönyörteljes élvezeteit barátodnak elevegni.

Várlak — a viszontlátásig, Isten veled!

Árpád eltávozott a hajóról s utközben mély gondolatokba merült az ég ragyogó csillag-tűzét szemlélgette. Eppen egy csillag végezte be pályafutását és egy tüzes félkör alakjában nyilsebességgel futott le az égről a semmiségbe. Árpád nagyot sóhajtott, gondolván magában vajjon azon szerencsétlen csillag is nem-e szerelme tárgyától taszított el, s most fut... fut, maga sem tudja hová — a nagy bánattól.

Eh, mindegy, gondolá magában, szembe száll a veszellyel, ha mindjárt hajótörést szenvednek is tiszta érzelmei s bevallja igaz, lángoló szívének szerelmét Gráciának. Hisz a tört hajó is egyszer csak partot ér!

De azután meg Jenő barátjának a szavai nem szentírás; hisz ő már agglégény, az agglégények meg mind örögnök festik az angyalt.

Es azután Gráciának a szíve is vonzódik iránta.

Tudja ő ezt jól, tapasztalta a multkori séta alkalmával, midőn Grácia a szende hold halvány képére mutatva azt súgta füleibe: „Látja azt az ezüsfényű szép képet az ég milliárd csillagai között Árpád? ... az a szerelmeselek öre!”

Gráciának eme nyilatkozata egészen neki bátorította Árpádot. Ma bevallja szerelmét imádottjának. Pár óra mulva már a ragyogó csillagok vakító fényétől valósgos fényárban úszó báli terem sima parkettjein találjuk Árpádot, az isteni Grácia karesú oldala mellett.

* * *

A nagy pompával és fényvel berendezett báli terem már pezsgett az élettől, midőn Gráciák megjelentek. Árpád, ki alig várta megjelenésüket, egy nehéz sóhaj bócsájtott ki szerelmeit ajkán Grácia láttára és eléjük sietve udvarias hajlongások közt egy forró esőket nyomott imádottja bársony-puha kacsóira.

A szárazba hűrjai rázendültek és Grácia Árpád karjain, — mint egy légi tündér, könnyű sylphid alakjáról, — repült a terem tükör-sima padozatán.

Jobbra is, balra is vetett egy-egy kacér tekintetet, üdvözölvén ismerős barátait, kik nem kevés irigységgel szemléltek a szerelmes pár elragadó szép táncát.

Tánc után egy pihenő sétát téve, félre húzódott a szerelmes pár egy félhomályos ablakfülkébe, hogy a szerelme mézes szavaival eseteljük gondolataikat, hogy keblök érzelmeit, szívök dobbanását senki se hallja azon kívül, ki a szíveket alkotja. Árpád minden habozás nélkül bevallotta szerelmét. Igazán szerető szíve bátorította föl erre.

Elmondotta, hogy két szív szerelme nem lehet más mint egy szívdobbanás, két szerelmes lélek gondolata nem lehet más, mint egy gondolat. E két szív szerelméről s jövőnd boldogságukról élvezetes gyönyörrel beszélt. Kérte Gráciát, hogy fogadja el szeretete zálogául forró dobogó szívet és adja eszébe az övét. Hisz az Egek Ura, a bércek hatalmas alkotója azért teremtette a szíveket, hogy a szerelmi harc után a szerelemben megnyugvást találjanak és egymást szeressék.

Grácia ezalatt lesütötte tüzes szemeit és apró piciny lábaeszkáival, melyek gyönyörű fehér atlasz bál cipőkben nyugodtak, az ablakfülkéjébe elgázolt foszlányait illesztette egymás mellé. Azután pedig elmerengett a nehéz perzsa-szőnyegek színes virágain, mintha csak azoktól akarta volna megkérdeni, hogy mit válaszoljon Árpádnak.

Midőn Árpád befejezte kinos szerelmi vallomását, Grácia felemelte az arany hajfűrtököt hullámzó fejcsékéjét s noha mélyen érezte keblében, hogy Árpád szavai Amor nyilaként érintették az ő szívet is, mégis feleletül Árpád hű szívének vallomásaira, egy kacér mosoly vonult csak el Grácia eperajkain.

Árpád ezzel a néma válasszal éppen nem elégedett meg s újból esedett Gráciához.

— Az Istenre és mindenre ami szent nagyság előtt, kérem, hallgassa meg könyörgésemet s ne hozzon kísérletbe! Esküszöm a mindenek alkotójára, hogy szándékom komoly, szívem tiszta és boldogságom csak is...

— De ugyan Árpád hová gondolsz? Nem hallja a zene csábító hangjait? Siessünk a terembe — válaszolta Grácia Árpád komoly esküjére s mintha semmi sem történt volna, — végig simitá apró kezeeskéivel nyilt homlokát és selyem haja szögfürtjeivel játszadozott.

Árpád megragadta imádottja apró kezeit és a szerelem mámorától elkábultan alig hallható hangon suttogá: Grácia! Grácia! Eltaszítja magától azt a nemes szívet, mely egyedül csak azért küzdött az élet tengerének tajtékzó hullámaival, hogy kegyedet egykor a boldogság myrtuszoszorujaival övezze körül?

— Eltaszítja magától azt a forró szerető szívet, mely napközti dobogni, éjjel álmodozni meg nem szűnt kegyedért?

— Eltaszítja magától most, midőn a boldogság kikötőjébe akar jutni és...

— Grácia erőltetett hidegséggel közbe szólott: kérem, bocsássá már el a kezemet! S noha szíve másként érzett, mint a hogy ajkairól elrepült a szó, mégsem akarta Árpád előtt feltárni egyszerre érzelmeit, mert érvényt akart szerezni a nők ama hű vágyának, hogy a férfakkal éreztetni szeretik fölényüket.

— Milyen hideg ön ma Grácia!? Hisz máskor oly nyájas volt irányomban, hogy csak a közelében is a földi paradicsom minden gyönyörét gondolám élvezni és most...

— Most sem vagyok hideg, most sem vagyok közönyös és szeret... tisztelem önben a tiszta érzelmi ószinte jó barátot de... hanem most már távozzunk e helyről, egyéb mondani valók ugy sincs.

— Nincs, — válaszoló röviden Árpád, hisz ugy is hiába volna. Csak még bocsánatot kérek — és itt engedje meg, hogy kedves Gráciának szólithassam — meggondolatlan szavaimért.

— Isten önnel! Ha valaha fájó szívemre gondol, jusson eszébe a siető habok játékán, majd meg a gőzhajó ke-reke által vert vízhegyek egyhangú zúgásán.

K... ba megerkezvén, első feladatul volt magának lakást bérelni, s minthogy már kevés pénzzel rendelkezett, — a város külső részében vett fel egy szerény kis szobácskát.

iránt és szerette volna őt visszavarázsolni a terembe, hogy bevallja előtte szerető szívének titkát, de már késő volt. Árpád hirtelen eltűnt a mulató tömeg közül.

— Eh majd vissza jön! Vissza kell néki jönni, hisz maga mondta, hogy nálam nélkül nem élhet, nálam nélkül kinos halál reá nézve e földi rabság! Azután — mint annak, aki jól játszotta szerepét — egy elégült mosoly vonult el a szerelemtől rózsás ajkain s visszatért a terembe, hogy bevárja Árpádot.

Árpád azonban többé nem tért vissza, hanem még az éjjel elutazott özvegy anyjához K... ba, hogy megtört szívére az anyai szeretet édes csókjai közt keresen gyógyító balszámot. Grácia, midőn látta, hogy Árpád többé nem tér vissza, — néhány órai kinos levertség után megcsalott reményeit fájlalva, szintén otthonába tért vissza.

Ottthon fontolta csak meg megbocsájthatlan tettének az okát. Itt érezte csak Árpád távoztalóli fájdalomát valódi keserűségében. Hanem már késő volt. A női hiúsággal párosult kacérság meghozta keserű gyümölcsét: a forró könyzapot.

Hiába ontotta égszínű szemének drága gyöngyeit, hiába kesergett, Árpádot többé visszasírni nem lehetett.

Eszébe jutott most Árpádnak az a kedvenc dala, melyet oly sokszor meg-megújratott vele, midőn a kert suttogó lugosai közt a néma hold ezüst fényénél szerelemről csevegtek egymásnak.

Es e dal így szólt:

„Lelkem olvadj egy szebb más világba,

Galambomnak szeme világába!

Válj epedő szemének fényévé,

S ha nem szeret — fényes könyceseppejé!”

Most értette csak meg e dalt teljes valóságban, most tudta csak, hogy miért volt oly édes és mégis keserű hatással Árpádra, valahányszor eladolta. Ha a kert lugosai között sétálgatott és gondolatait messze benyújtotta a jövőnd titokzosságába, a suttogó levelek, a le-hajló lomboktól mindig e bús dalt vélte hallani, de aki azt valóban eladolta volna, már rég eltávozott messze, messze, Isten tudja merre?

* * *

Kemény hideg decemberi nap volt. A fák fehér kontöst öltöttek magukra s jéglevelekkel egymásba fonódva hajlongtak a dermesztő szél előtt, mely kiméletlenül sivitott végig az üres és néptelen utcákon.

Siri esend uralgott mindenütt, csak egy szerény házból, melynek erősen befüggönyözött ablakain keresztül homályosan tört elő a pislogó viaszgyertya halvány fénye — hallatszott fuldokló zokogás.

Vajjon mi történhetett ott bent?

Várkonyi Béla a szerető apa, Grácia bálványja és utolsó támasza futotta be élete göröngyös pályáját.

Ott feküdt kiterítve a gondos apa márvány szoborként s fagyos arcát Grácia keserű könyvei ázták.

Halál, halál, te kegyetlen halál! ... Gyilkos kaszár nem ismer különbséget senki közt.

Koldust és királyt, gazdagot és szegényt, ifjut és öregot, özvegyet és árvt egyaránt lekaszálsz!

Telhetetlen bírodalmad most is egygyel szaporodott. Elvitted a gondos jó apát, itt hagytad a szegény árvt. Nem indit meg téged sirás, nem könyörgés, nem a szegények és árvt keserű panasza. Kérlelhetlen vagy s bírodalmad határtalan!

Szegény Grácia így tűnődött magában a gyászos ravatal előtt, mignem a bús atyafiak elhozták a papot.

Csikorogva nyiltak meg a temető gyászkapui, az északi szél kegyetlenül süvöltött, a fák zuzmarás ágai esörögve búgtak, a fagyos göröngy egyet koppant a fekete koporsón és Várkonyi Béla át volt adva az örök enyészet bírodalmának. Grácia otthonába tért vissza s bús fejcsékéjét, melynek a fájdalomtól kuszált hajfűrtjeit fekete fátlyol borítá, apró kezeibe mélyeszté. Azután hangos zokogásba tört ki ártatlan kebele, de nem volt, ki megvigasztalta volna. Az a két rideg hant ott künn a temetőben magába zárta a jó apát, magába a szelid jó anyát!

A jó szülék nem voltak többé!

Ki fogja gyámolítani, ki fogja pártját fogni most az élet göröngyös utain? ... Eszébe jutott Árpád is, kit magától oly meggondolatlanul eltaszított. Ha nem lett volna oly közönyös, ha elfogadta volna Árpád szívet, most a fájdalmat könnyebben viselné s volna, ki elhagyatottságában segítő jobbát nyujtaná az élet sikamlós utain. De így nincs senkije. Elhagyatottan, árvt áll, mint a fűszál, mely a kopár sziklán kel.

Ha tudta volna, merre van Árpádja, ha tudta volna, hogy szerető szívébe még mindig az ő képe él, felkereste volna uj otthonában; de Árpád eltávóztása óta még a szellő sem hozott hírt felőle.

A viszontlátkozás reményéről is lemondott tehát Grácia s bús napjait legtöbnyire a temető néma sírdombjai közt töltötte el.

Egy napon azután eladogatta csekély holmiját és búcsút véve szülőföldjétől, az ország fővárosába, Budapestre rándult.

Hisz annyi gyámoltalannak, annyi éhezőnek nyujt ez a Pest kenyeret, talán neki is akad valami foglalkozás annyi ezer meg ezer jó ember között? ... Igaz, hogy dolgozni nem tanították, a munkához tehát keveset ért; de szelid, családias és jó nevelésben részesült s ha másra nem, hát kisebb leánygyermek nevelésére vagy társalkodónői szerepre elég hivatottnak érzi magát. Talán akad valami!

Amint a főváros aszfalt utcáin a kirakatokat szemlélte, egy „tudakozó intézetet” akadt meg tekintete.

Belépett. Nyájasan fogadták a csinos Gráciát, s tudatták vele, hogy K... ban egy gazdag magánzónónél volna egy társalkodónői állás azonnal betöltendő.

Grácia udvariasan megköszönte a szives utbaigazítást és minden habozás nélkül hajóra szállt, utját K... ba veendő.

Ha tudta volna, hogy mily közel hozza őt most a sors egykori szíve választottjához, ha tudta volna, hogy a viszontlátás reménye még nem halt ki egészen, bizonyára szárnyakon szeretett volna K... ba repülni, hogy a viszontlátás édes örömei közt a keserű élettapasztalatokat elfeledje.

De hát ezt nem is merte gyanítani. Azért is letelepedett a hajó fedélzetén egy kemény faszékre és elmerengett a siető habok játékán, majd meg a gőzhajó ke-reke által vert vízhegyek egyhangú zúgásán.

K... ba megerkezvén, első feladatul volt magának lakást bérelni, s minthogy már kevés pénzzel rendelkezett, — a város külső részében vett fel egy szerény kis szobácskát.

Itt mindenk előtt egy kis üdítőt vett magához. azután rendbe szedte egyszerű, de esinos öltözékét, végig simitá arany haj-fürteit és kilépett a házból, hogy a gazdag magánzónánél jelentkezék.

Becsengett. A kapus ajtót nyitott s Grácia azon kérdésére, hogy itthon van-e Vágvolgyiné önagsága — igenlő feleletet nyert.

Grácia behocsajtott magát és előadta jövetelének célját. Azonban mily nagy volt meglepetése, midőn azt kellett hallania, hogy megkésett, mert az állás már tegnap mással töltetett be. Ez egyszerű, de érthető válasz oly megrendítőleg hatott Gráciára, hogy nagy zavarában alig találta meg az ajtót, a folyosó lépcsőzetén pedig remegő lábai megtagadták egyideig a szolgálatot.

Szelíd arca, mely a kimerüléstől egészen elhalványodott, épp oly mély bánatot fejezett ki, mint fekete gyászruhája.

Mitévő legyen most? . . . Utolsó reményének tündöklő csillagát is elhomályosította az a megrendítő tagadó válasz. Az a néhány krajcár, ami még rendelkezésére állott, alig volt elégséges egy rövidke vacsorára. Ha azt még ma elkölte, mit csinál holnap, kihez folyamodik az idegen városban segélyért?

Midőn ily gondolatokba merülve andalgott az utcákon, egyszer csak azon vette magát észre, hogy a Dunapart füzesei közé jutott. Itt megállott. Tekintetét majd a csendesen folydogáló víz tükrére, majd pedig a magas égre szegezte, mintha ezektől várt volna elhagyatottságában segélyt.

Egyszerre egy hajmeresztő gondolata támadt . . . Bele fogja magát vetni az ősz Duna kebelébe! Hisz annyi ártatlan szív lett már ott esendes sírját, miért ne lehetné meg ő is puha sírját? Hisz ugy sinek senkije!

Jó szülei messze . . . nagyon messze nyugosznak tőle; talán e hálok megkönyörülnek rajta s elviszik ölelő karjaikon ama két sírdomb közelébe, hogy mindhárom együtt lehessenek s együtt várhassák a feltámadás nagy napját! Nincs senkije! . . . Akit egykor szive oly igazán szeretett, az is elhagyta őt örökre!

Mindenkitől elhagyatva mit ér megvetett árva keserű élete? . . .

Reá nézve a halál most már csak egyedüli boldogság. És azután mily szép lesz az, ha kifogják valahol holt testét és fekete koporsóba szegezik, mely fölé az ég könnyes szemei nyujtják a szemfódot — s a koporsóját vivő lánykák pedig elzengik fölötté azt a szívet rázó gyászindulót, melyet a költő keserű fájdalomában zengett el boldogtalan kedvese sírja fölött.

Mintha már előre hallaná, hogy mily fájoan fog szólani az a gyászinduló, hogy:

„Búsán, búsán harangoznak, temetnek,
Gyászos lánykák kék koporsót viselnek;
Föl van írva a koporsó oldalán . . .

Itt nyugszik egy boldogtalan kis leány!”

Magában is elzengedezte ezt a melabús gyászdalt s azután leült egy szomorufűz alá. Itt fölülte magában keserű multját, számot vetett a gyászos jelennel és miután elbucszott a borzasztó jövőtől, — imára kulesolta apró kezeikét s tekintetét a magasba emelve így fohászkozott: Istenem! Ég és föld ura, szegények és árvák gyámoltója, vedd magadhoz bűnös lelkemet! Te láttad tiszta szívemet, te tudod hogy ártatlan vagyok a gonosztól, mely kísértetbe ejtett. Bocsásd meg bűnimeit s küldd el országolodat, hogy vigasztalja utolsó perceiben a te elhagyott árvádat, amen!

Alig hangzott el Grácia remegő ajkairól a halk „amen”, midőn mint egy őrangyal, egy férfi érintette hátulról puha vállait, ki rendes napi sétáját tette a füzese árnyában s kit Grácia mély fájdalomában észre sem vett, hogy kesergő imáját hallgatja.

Grácia imaszere merengéseiből fölriadva, visszatekingett és a meglepetés örömkönye között Árpád ölelő karjai közé hullott.

Árpád . . . őrangyalom! . . . Grácia . . . imádot kedvesem! . . . hangzott el a szó remegő ajkairól, mit a szomorú füzese lehajló ágain bujkáló néma esti szellő szárnyaira kapva vitt tovább . . . tovább egész a csillagokig!

A viszontlátás örömeitől dagadó két kebel egy ideig némán pihent egymáson. Azután Grácia elbeszélte szomorú sorsának történetét, mit Árpád könnyes szemekkel némán végig hallgatván, karjaira fűzte Grácia igéző alakját, mely most még százsorta szebbnek tűnt fel előtte, mint valaha, és esendes otthonába vezette.

Néhány nap múlva Árpád és Grácia már mint fiatal házaspár sétálgattak végig a város népes utcáin, hol a kíváncsi tömeg lelkesült örömmel tekintett Balatoni Árpád tekintélyes fiatal ügyvédre és a karjain lebegő igéző szépségű, fiatal, bájos neje, Gráciára.

A két szív egyet dobant, a két lélek egy gondolatáttá olvadt össze!

Oh szép tavasz . . .

Oh szép tavasz, mi vagy te ahhoz,
Mi lelkünkben virul, ragyog?
Lehetnél még dicsőbb, sugárzóbb;
Nem volna oly fényes világod,
Mint ahol Ő, meg én vagyok.

Tüzd mind föl ékes homlokodra,
Ami virágod csak terem:
Nincs oly rózsája a tavasznak,
Mint aminő rózsák fakadnak
Egy mosolyodra, szerelem!

Mulandó mind: illat, verőfény —
A mi világunk ah mi más!
— Elhervaszt egy fagyos lehellet —
De a szerelmet, a szerelmet
Nem éri dér, nem hervadás.

Zendítsd meg minden csalogányod,
Erdők, mezőknek dallosát;
Nincs oly bűvös, oly drága hang itt,
Nincs olyan édes, mint a dal, mit
Szívünk egy dobbanása ad.

Ragyoghat rám a nagy menyország,
Holt fény az égbolt csillaga!
Én nem melegszen föl tüzétül —
Egy kis sugár az Ő szemébül
Mind túlragyogja egymaga.

Tavasz! lehull föld koronája,
Eltemet a hulló levél! . . .
Kikelete a kikeletnek:
Virága égő szerelemnek,
Te vagy, aki — örökre él.

Rab.

Milicához.

Ne hagyj eladni szíved,
Mert rajta vesztenek,
Akármit adnak érte,
Nem adnak eleget!

Csak egy van, a mi érted
Arányos ár lehet:
Egy szív, a mely megértett,
Egy szív, a mely szeret!

Pataj Sándor.

Szerkesztői üzenet.

A nyilttér kívüli esik szerkesztői hatáskörömön; és így azért, ami abban foglaltatik — amint a lapon ki is van tüntetve — nem felelhetek. Ennyit a vād fölvétele miatt hozzám helytelenül címzett panaszokra.

Viszont azért, hogy az általam is régtől mélyen tisztelt urnak névnapján nyilvánult tisztelgést — mint hozzá, dr. Weidmann és dr. Bökönyi Szabó József urakhoz címzett magánlevelemben kifejtettem — a lapba föl nem vehettem, ime nyilvános indokolásnak vetem alá magamat.

Az alkotmányos életben alig van egy községben is számottevő ember, aki ellen nap nap mellett panasz ne lenne. Minél nagyobb a fa, annál többször fúj körülötte a szél. Legjobban tudhatják ezt az ügyvéd urak, akiknek ugyanannyi az ellenfelük, mint a klienstük. Éppen ezen tényköriülményből folyólag nincs község, ahol ne lenne több oly férfi, akit neve napján, vagy más ilyen alkalomból, barátai annál inkább ki ne tüntetnének, minél ekzsponáltabb az ő foglalkozása. És így folyólag nem lehetne a Bácskának soha egy száma se anélkül, hogy ily nagy vármegyében, mint a mienk, néhány helyütt ne legyen névnap ováció, kivált ha annak megtűlését nyilvánosságra hozattal divatba hozzuk.

Ebből következik, hogy ha a „Bácska“ nem zárja ki programjából a névnapok lefolyásának leírását: akkor a fele lapot mindig készen kellene tartania oly ováció közlésére, melyeket egyes — esetleg hui — urak alárendeltjeik által rögtönözötenek maguknak. Tessék csak egy József vagy János nap utáni ilyen ovációs számot elképzelni! Hogy az ily közlések — kivált oly független, önzertes és részrehajlatlan urak előtt, mint az apologia aláírói — mily „émelygős, talpnyaló, élvezhetlen“ jelzőket nyernének: az egy tekintetre világos lesz, ha meggondoljuk, hogy ily kérdésekben mily nehéz eltalálni, hol kelljen megállapodni.

Ezen tények komoly mérlegelése vezette a szerkesztőséget, midőn a lapnak felelőssége alá eső részéből a névnap ovációkat — nem most, hanem már évek előtt kiadott és tavál szeptemberben megújított — programjából kizárta.

Ha az Urak mindezt komolyan megfontolják, felfogásunk szerint szintén a mi álláspontunkra fogna jutni. Ha esetleg mégis más következtetésekre jutnának, arra egyebet nem felelhetünk, mint azt, hogy: mindenki a maga fejével gondolkozik. És ha ez szabad Önöknek, legyen szabad nekünk is.

Naptár.

Április.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
20 Pént.	Ágnes	Abszolon	8 Herodion
21 Szom.	Anselmus	Adolár	9 Eupsych.
22 Vas.	G 3 Soltér	G 3 Jubilat.	10 B 5 Teren.
23 Hétfő	Béla vért.	Béla	11 Antipas
24 Kedd	György	György	12 Vazul

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1231. szám.
k. ig. 1888.

Pályázat.

Nádaly községében üresedésben álló, évi 60 frt fizetéssel, szülési esetenl segédkezésért 1 frt, minden látogatásért pedig 20 krnyi díjazattal javadalmazott községi szülésznoi állásra pályázat nyitattik.

Felhivatnak azok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket ezen szolgabíróshoz **f. év május hó 5-ik napjáig** nyujtsák be.

Zsablyán, 1888. évi március hó 28-án.

Raics Miklós,

3—3

főszolgabíró.

1014 szám.

1888.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. királyi járásbíróshoz 3700/1887. számú végzése által az első magyar általános biztosító társaság Klein Ádám és társai ns.-militicsi lakosok ellen 368 frt 48 kr tőke, ennek 1887. évi augusztus hó 22. napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 55 frt 30 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 582 frt 60 kr-ra becsült butor-, ágy-, ruha- és fehérneműek, tekeasztal, koskik és lovakkból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 3877./1837. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Nemes-Militicsen alperesek lakásán leendő eszközzésére 1888. május hó 1. napjának d. e. 9. órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1888. évi ápril hó 15-én.

Cservenka Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Uteai hónapos szoba

kiadó az iskola-utca sarkán lévő
Falcione házban.

Bővebbet

dr. Sági Samunál.

1299. szám.

k. ig. 1888.

Pályázati hirdetmény.

Elhalálozás folytán üresedésbe jött Csantavér község jegyzői, esetleg üresedésbe jövő segédjegyzői állásra ezennel pályázat nyitattik.

I. A községjegyzői állás javadalmazása:

1. készpénzfizetés 400 frt.

2. természetbeni szabadlakás.

3. 25 kat. hold 1400 □ öl szántóföld haszonélvezete, mely után az adót és egyenértéket a jegyző fizeti.

4. Szerűskert a rajta lévő épülettel haszonélvezete.

II. A segédjegyzői állás javadalmazása:

1. Készpénz 300 frt.

2. Lakbér fejében 60 frt.

3. 11 kat. hold ^{400/1600} □ öl szántóföld haszonélvezete, mely után az adót és egyenértéket a segédjegyző fizeti.

4. 7^{50/100} méter fűtőszalma.

A választás határidejéül **f. évi május hó 9-ik napjának d. e. 10 órája** Csantavér községházánál tüzetik ki.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, miszerint az 1883. évi I. t. c. 6. §-ában, illetve Bács-Bodrogh vármegye bizottsága által alkotott szabályrendelet 9. §-ában körülírt kellékekkel igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket f. évi április hó 30. napjáig bezárólag alulírott főszolgabíróhoz adják be, mert később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Topolyán, 1888. évi április hó 9-én.

Császár Péter,

3—3

főszolgabíró.

Versenyárgyalási hirdetés.

Bács-Bodrogh megye tek. alispáni hivatalának f. évi 5924. sz. intézkedésével jóváhagyott tervezet szerint Tatabáza községében az ezen év folyamában építendő tanterem és tanítói lakra a versenyárgyalás ezennel megnyitattik, és az árlejtés megtartására határidőül **f. évi ápril hó 29-ének délutáni 2 órája** Tatabáza községházánál kitézetik. Ha ekkor a kívánt, és a képviselőtestület által jóváhagyható eredmény nem éretnek el, ugy a második árlejtés 1888. évi május 6-án fog megtartatni.

Zárt ajánlatok 800 frt biztosítékkal a községi jegyzői irodában ápril hó 29-ének déli 12 órájáig elfogadtnak.

Vállalkozni szándékozók a nevezett napon 800 frt biztosítékkal szívesen láttatnak.

Tervek, költségvetés, valamint az árlejtési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekinthezők.

Tatabáza, 1888. ápril 7-én.

Deák István,
jegyző.

Tüske Márton,
biró.